

Національний університет водного господарства та природокористування
Навчально-науковий інститут економіки та менеджменту

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова науково-методичної
 ради НУВГП
e-підпис Олег ЛАГОДНЮК
 23.11.2021

06-14-147S

СИЛАБУС

освітньої компоненти

SYLLABUS

Інформаційна безпека	Informational security	
Шифр за ОП	ФП15	Code in Educational Program
Освітній рівень: бакалаврський (перший)	Educational level: Bachelor's (first)	
Галузь знань Культура і мистецтво	02	Field of knowledge: Culture and arts
Спеціальність Інформаційна, бібліотечна та архівна справа	029	Field of study: Information, library and archival studies
Освітня програма Управління інформаційними комунікаціями	Educational Program: Information Communication Management	

Силабус навчальної дисципліни «Інформаційна безпека» для здобувачів вищої освіти ступеня «бакалавр», які навчаються за освітньо-професійною програмою Управління інформаційними комунікаціями, 029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа. Рівне. НУВГП. 2021. 10 стор.

ОПП на сайті університету:

<http://ep3.nuwm.edu.ua/20940/3/%D0%9E%D0%9F%D0%9F%20%D0%86%D0%91%D0%90%D0%A1%202021.pdf>

Розробник силабусу: Маланчук Л.О., к.е.н., доцент кафедри регіонального управління, доцент

Силабус схвалений на засіданні кафедри

Протокол № 3 від 06 жовтня 2021 року

Завідувач кафедри: Тихончук Л.Х., д.н з держ упр., доцент.

Керівник (гарант) ОП: Цецик Я.П., к.іст.н., доцент

Схвалено науково-методичною радою з якості ННІ
Протокол № 2 від 19 жовтня 2021 року

Голова науково-методичної ради з якості ННІ: Ковшун Н.Е., д.е.н., професор

СЗ №-5723 в ЕДО

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	
Ступінь вищої освіти	<i>бакалавр</i>
Освітня програма	<i>Управління інформаційними комунікаціями</i>
Спеціальність	<i>029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа</i>
Рік навчання, семестр	<i>3, 5</i>
Кількість кредитів	<i>3</i>
Лекції:	<i>16 години</i>
Практичні заняття:	<i>14 години</i>
Самостійна робота:	<i>60 годин</i>
Курсова робота:	<i>Ні</i>
Форма навчання	<i>Денна</i>
Форма підсумкового контролю	<i>Екзамен</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО ВИКЛАДАЧА	
Лектор	 <p><i>Маланчук Лариса Олексіївна к.е.н., доцент кафедри державного управління, документознавства та інформаційної діяльності</i></p>
Вікіситет	http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/%D0%A4%D0%B0%D0%B9%D0%BB:1744.jpg
ORCID	https://orcid.org/0000-0002-6341-5639
Як комунікувати	<p><i>l.o.malanchuk@nuwm.edu.ua тел. 067-9834914 Актуальні оголошення на сторінці дисципліни в системі MOODLE</i></p>
ІНФОРМАЦІЯ ПРО НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ	
Анотація навчальної дисципліни, в т.ч. мета та цілі	
<p>Навчальна дисципліна «Інформаційна безпека» є нормативною і входить до циклу дисциплін професійної та практичної підготовки бакалаврів за спеціальністю <i>029 Інформаційна, бібліотечна та архівна справа</i></p> <p>Метою викладання навчальної дисципліни «Основи інформаційної безпеки» є формування знань, умінь і навичок у студентів щодо основних понять, принципів і засобів забезпечення особистої інформаційної безпеки та безпеки в інформаційних системах на</p>	

підприємствах, організаціях та установах
Посилання на розміщення навчальної дисципліни на навчальній платформі Moodle
https://exam.nuwm.edu.ua/
Компетентності
<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК10. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).ФК8. Здатність проектувати та створювати документно-інформаційні ресурси, продукти та послуги.</p> <p>ФК1. Здатність здійснювати відбір, аналіз, оцінку, систематизацію, моніторинг, організацію, зберігання, розповсюдження та надання в користування інформації та знань у будь-яких форматах.</p> <p>ФК3. Здатність використовувати сучасні прикладні комп'ютерні технології, програмне забезпечення, мережеві та мобільні технології для вирішення професійних завдань.</p> <p>ФК10. Здатність адмініструвати соціальні мережі, електронні бібліотеки та архіви.</p> <p>ФК17. Здатність здійснювати захист інформації на різних типах носіїв</p>
Програмні результати навчання (ПРН)
<p>РН1. Знати і розуміти наукові засади організації, модернізації та впровадження новітніх технологій в інформаційній, бібліотечній та архівній діяльності.</p> <p>РН4. Застосовувати у професійній діяльності технології інформаційного менеджменту, створення і підтримки функціонування електронних бібліотек та архівів, методологію вивчення та задоволення культурних та інформаційних потреб користувачів</p> <p>РН9.Оцінювати можливості застосування новітніх інформаційно-комп'ютерних та комунікаційних технологій для вдосконалення практик виробництва інформаційних продуктів і послуг.</p> <p>РН12. Застосовувати сучасні методики і технології автоматизованого опрацювання інформації, формування та використання електронних інформаційних ресурсів та сервісів</p> <p>РН19. Дотримуватися і реалізовувати основні засади охорони праці та безпеки життєдіяльності.</p> <p>РН21. Кваліфіковано захищати й використовувати інформацію в умовах загроз та інформаційних протистоянь.</p>
Структура навчальної дисципліни
<p><i>Теми лекційних занять:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> Тема 1. Поняття інформаційної безпеки Поняття інформаційної безпеки. Основні задачі інформаційної безпеки. Важливість і складність проблеми інформаційної безпеки. Інформація, що підлягає захисту. Державна таємниця. Сфери розповсюдження державної таємниці на інформацію. Комерційна таємниця. Персональні дані Тема 2. Загрози інформаційної безпеки Основні поняття і класифікація загроз. Основні загрози доступності. Основні загрози

цілісності. Основні загрози конфіденційності. Шкідливе програмне забезпечення. Перехоплення даних та канали витоку інформації.

Тема 3. Порушники інформаційної безпеки

Модель поведінки потенційного порушника. Класифікація порушників. Методика вторгнення. Дії, що призводять до неправомірного оволодіння конфіденційною інформацією. Умови, що сприяють неправомірному оволодінню конфіденційною інформацією

4. Тема 4. Огляд законодавства в галузі інформаційної безпеки.

Основні поняття законодавчого рівня інформаційної безпеки. Система забезпечення інформаційної безпеки України. Нормативно-правові документи. Форми правового захисту інформації. Українське законодавство в галузі інформаційної безпеки. Зарубіжне законодавство в галузі інформаційної безпеки

5. Тема 5. Огляд міжнародних стандартів у галузі інформаційної безпеки

Стандарти і специфікації в галузі безпеки інформаційних систем. «Помаранчева книга» як оцінний стандарт. Класи безпеки інформаційних систем. Технічна специфікація X.800 Стандарт ISO/IEC 15408. Розвиток стандартів з управління ризиками. Стандарт ISO/IEC TR 13335

6. Тема 6. Адміністративний рівень інформаційної безпеки.

Поняття політики безпеки. Розробка політики безпеки. Програма реалізації політики безпеки. Синхронізація програми безпеки з життєвим циклом систем. Управління ризиками. Змістовий модуль №3 Організаційний та технічний рівні інформаційної безпеки.

7. Тема 7. Основні класи заходів організаційного рівня.

Основні класи заходів організаційного рівня. Управління персоналом. Фізичний захист. Заходи щодо захисту локального комп'ютера з конфіденційною інформацією. Підтримка роботоздатності. Реагування на порушення режиму безпеки. Планування відновлювальних робіт

8. Тема 8. Фізичні засоби захисту.

Поняття інженерно-технічного захисту. Фізичні засоби захисту. Охоронні системи. Охоронне телебачення. Охоронне освітлення та засоби охоронної сигналізації. Захист елементів будинків і приміщень. Апаратні та програмні засоби захисту.

9. Тема 9. Криптографічні засоби захисту

Основні поняття криптографії. Методи шифрування. Криптографічні протоколи. Контроль цілісності. Технологія шифрування мови. Стеганографічні засоби захисту. Змістовий модуль №4 Система забезпечення інформаційної безпеки

10. Тема 10. Особливості сучасних інформаційних систем з погляду безпеки.

Особливості сучасних інформаційних систем з погляду безпеки. Основні сервіси безпеки. Принципи архітектурної безпеки

11. Тема 11. Основні сервіси безпеки Екранування.

Аналіз захищеності. Забезпечення високої доступності. Тунелювання. Управління інформаційними системами. Екранування. Аналіз захищеності. Забезпечення високої доступності.

2. Тема 12. Система забезпечення інформаційної безпеки.

Основні положення системи захисту інформації. Вимоги до захисту інформації
Вимоги до системи захисту інформації. Види забезпечення системи захисту
інформації.

Тематика практичних занять:

1. Практична робота №1. Поняття інформаційної безпеки.
2. Практична робота №2 Загрози інформаційної безпеки.
3. Практична робота №3 Порухники інформаційної безпеки
4. Практична робота №4 Законодавства в галузі інформаційної безпеки.
5. Практична робота №5 Міжнародні стандарти у галузі інформаційної безпеки.
6. Практична робота №6 Адміністративний рівень інформаційної безпеки.
7. Практична робота №7 Основні класи заходів організаційного рівня
8. Практична робота №8 Фізичні засоби захисту
9. Практична робота №9 Криптографічні засоби захисту
10. Практична робота №10 Особливості сучасних інформаційних систем з погляду
безпеки
11. Практична робота №11 Основні сервіси безпеки
12. Практична робота №12 Система забезпечення інформаційної безпеки

Перелік соціальних, «м'яких» навичок (soft skills)

*Взаємодія з людьми, загальнокультурна грамотність, здатність до навчання, здатність
логічно обґрунтовувати позицію, навички усного та письмового спілкування, уміння
слухати і запитувати, формування власної думки та ін.*

Форми та методи навчання

*Методи навчання: демонстрація, навчальна дискусія; технології викладання: тренінги,
аналіз конкретних ситуацій, обговорення, презентації, міні-лекції, ситуаційні
дослідження, навчання на основі досвіду та інші.*

Порядок та критерії оцінювання

*Для досягнення цілей та завдань курсу студентам потрібно вчасно виконати
завдання пов'язане із пошуком інформації стосовно вибраної професійної діяльності,
оформити у презентаційний вигляд та представити-захистити перед колективом
студентів групи; вчасно здати модульні контролі знань.*

*Викладач проводить оцінювання індивідуальних завдань студентів шляхом
проставлення балів за визначеними критеріями, що вчасно доводяться здобувачам
освіти. Також, студент під наглядом викладача самостійно оцінює свою роботу.*

*За вчасне та якісне створення презентаційного завдання, студент отримує такі
обов'язкові бали:*

- 10 балів за вчасне (згідно визначеного графіка) виконання завдання;
- 10 балів за якісне оформлення завдання;

- 20 балів за представлення завдання;
- 20 балів за захист та відповіді на запитання.

20 балів – модуль 1;

20 балів – модуль 2.

Усього 100 балів.

Студенти можуть отримати додаткові бали за: виконання рефератів, есе дослідницького характеру за темою курсу. Тему можуть дослідницької роботи вибрати самостійно за погодженням із викладачем. Додаткові бали студентам також можуть бути зараховані за конкретні пропозиції з удосконалення змісту навчальної дисципліни.

Модульний контроль проходить у формі тестування. У тесті 30 запитань різної складності: рівень 1 – 20 запитань по 0,4 бали (8 балів), рівень 2 – 8 запитань по 1 балу (8 балів), рівень 3 – 2 запитання по 2 бали (4 бали). Усього – 20 балів.

Поєднання навчання та досліджень

Студенти мають можливість додатково отримати бали за виконання індивідуальних завдань дослідницького характеру, а також можуть бути долучені до написання та опублікування наукових статей з тематики курсу.

В освітньому процесі використовуються досягнення викладача курсу – керівника відділу якості освіти НУВГП – механізми та процедури в освітньому процесі університету <https://nuwm.edu.ua/sp>.

Інформаційні ресурси

1. Лужецький В. А. Основи інформаційної безпеки : навчальний посібник / В. А. Лужецький, О. Д. Кожухівській, О. П. Войтович, – Черкаси: ЧДТУ, 2008. – 223 с.
2. Інформаційна безпека держави: навчальний посібник / В. М. Рудницький, С. О. Гнатюк, Н. В. Лада, Р. В. Бреус. - Харків : ТОВ «ДІСА ПЛЮС», 2018. – 359 с.
3. Лужецький В. А. Інформаційна безпека : навчальний посібник / В. А. Лужецький, О. П. Войтович, А. В. Дудатьєв – Вінниця : УНІВЕРСУМВінниця, 2009. – 240 с. – ISBN 978-966-641-265-5
4. Маланчук Л.О. Посилення стійкості інформаційного суверенітету України в сучасних умовах/ Зб.наук.пр.:Стратегія і тактика державного управління.- Рівне: НУВГП. 2016.Вип 3. С.28-36
5. Лужецький В. А. Захист персональних даних : навчальний посібник / В. А. Лужецький, О. П. Войтович, А. В. Дудатьєв – Вінниця : УНІВЕРСУМВінниця, 2009. – 240 с. – ISBN 978-966-641-317-1
6. Грайворонський М. В. Безпека інформаційно-комунікаційних систем / М. В. Грайворонський, О. М. Новіков. – К. : Вид.група ВУВ, 2009. – 608 с.

7. Закон України «Про інформацію» : за станом на 1 січня 2013 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2657-12>
8. Закон України «Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах» : за станом на 1 січня 2013 р. / Верховна Рада України. — Офіц. вид. — Режим доступу до ресурсу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=80%2F94-%E2%F0>
9. Нормативные акты Украины // www.nau.kiev.ua
10. Пошукова система у базі лекцій, наукових статей, навчальних посібників та підручників з усього світу/Google Академія - Режим доступу до ресурсу: <http://scholar.google.com.ua/>
11. Журнал "Информационные технологии. Аналитические материалы". — <http://it.ridne.net>

Дедлайни та перескладання

Ліквідація академічної заборгованості здійснюється згідно «Порядку ліквідації академічних заборгованостей у НУВГП», <http://ep3.nuwm.edu.ua/4273/>. Згідно цього документу і реалізується право студента на повторне вивчення дисципліни чи повторне навчання на курсі. Передача модульних контролів здійснюється згідно <http://nuwm.edu.ua/struktorni-pidroz dili/navch-nauk-tsentr-nezalez hnoho-otsiniuvannia-znan/dokumenti>. Оголошення стосовно дедлайнів здачі та передачі оприлюднюються на сторінці MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/>

Неформальна та інформальна освіта

Студенти мають право на перезарахування результатів навчання набутих у неформальній та інформальній освіті згідно відповідного Положення про неформальну освіту. <http://ep3.nuwm.edu.ua/18660/>.

На ресурсі -

<https://www.skeptic.in.ua/integrity/?fbclid=IwAR2TE9zaoPiVjFfH281AqWCB4SI16GICpmjfto6CvZ0eAN7efPpMM7LmuHY> студенти зможуть знайти: офіційні документи і рекомендації, ФБ, Проєкт сприяння академічній доброчесності в Україні, вебінари, короткі відеопоради студентам, аналітика, книжки, монографії, системи виявлення текстових запозичень, кодекси етики, академічне письмо, дискусії, інфографіка.

Правила академічної доброчесності

Усі здобувачі виконані навчальні завдання самостійно перевіряють на виявлення текстових запозичень через університетську платформу MOODLE <http://wiki.nuwm.edu.ua/index.php/Unplag>.

В аудиторії здобувачі не допускаються до списування та обману – за порушення принципів академічної доброчесності викладач може накладати санкції: зниження балів, повернення роботи на доопрацювання, не допущення до захисту роботи та ін.

Вимоги до відвідування

Студенту не дозволяється пропускати заняття без поважних причин. Якщо є довідка про хворобу чи іншу поважну причину то студенту не потрібно відпрацьовувати пропущене заняття.

При об'єктивних причинах пропуску занять, студенти можуть самостійно вивчити пропущений матеріал на платформі MOODLE <https://exam.nuwm.edu.ua/course/view.php?id=341>

Здобувачі без обмежень можуть на заняттях використовувати мобільні телефони та ноутбуки.

Оновлення

За ініціативою викладача зміст даного курсу планується оновлювати щорічно, враховуючи зміни у законодавстві України, наукових досягнень у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи, сучасних практик забезпечення принципів доброчесності.

Студенти також можуть долучатись до оновлення дисципліни шляхом подання пропозицій викладачу стосовно новітніх змін у галузі інформаційної, бібліотечної та архівної справи. За таку ініціативу студенти можуть отримати додаткові бали.

Академічна мобільність. Інтернаціоналізація

В НУВГП розроблені процедури для реалізації права здобувачам на академічну мобільність:

- Положення про академічну мобільність учасників освітнього процесу Національного університету водного господарства та природокористування
<http://ep3.nuwm.edu.ua/4398/>
- Порядок перезарахування результатів навчання за програмами академічної мобільності в Національному університеті водного господарства та природокористування
<http://ep3.nuwm.edu.ua/19458/>
- Положення про порядок реалізації права на академічну мобільність, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 серпня 2015 року № 579
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2015-%D0%BF#n8>.

Здобувачі можуть отримати доступ до таких міжнародних інформаційних ресурсів:

- електронні бібліотеки:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/korisni-posilannya/elektronni-biblioteki>

- Як знайти статтю у Scopus:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/506-v-dopomohu-avtoram>

- База періодичних видань:

<https://www.scimagoir.com/>

- Можливості доступу до електронних ресурсів та сервісів:

<http://lib.nuwm.edu.ua/index.php/biblioteka/novini/item/516-mozhlyvosti-dostupu-do-resursiv-i-servisiv>

Здобувачі можуть брати участь у Проєкті сприяння академічній доброчесності в Україні (SAIUP) <https://nuwm.edu.ua/sp/akademichna-dobrochesnistj>.

Лектор

Маланчук Лариса Олексіївна, к.е.н., доцент